

دیدگاه

شماره: ۱۰۰۴		موضوع: راهبردهای توسعه صنعت لوازم خانگی ایران
تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۰۳		
تهیه و تنظیم: افسانه شفیعی		
توضیح اجمالی:		
حیات و رونق صنعت لوازم خانگی، جنبه‌های اقتصادی گسترده‌ای همچون افزایش اشتغال و خلق ارزش افزوده دارد که به نوبه‌ی خود اهداف مهم و ارزشمندی در پویایی اقتصاد کلان دارند. از این رو توسعه این صنعت به عنوان یکی از رشته فعالیت‌های مهم در کشور می‌تواند مزیت‌های فعلی را تکمیل و حتی مزیت‌های جدیدی نیز خلق کند. با توجه به تاکید رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) در تدوین برنامه راهبردی توسعه صنعتی و ارتقاء توان تولید داخل، ضرورت تدوین برنامه‌های راهبردی در رشته فعالیت‌ها به صورت عام و رشته فعالیت‌هایی مانند لوازم خانگی به صورت خاص از اهمیت بیشتری برخوردار می‌شوند.		
الف- وضعیت موجود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که برخی از مهمترین مولفه‌های این صنعت در شرایط فعلی عبارتند از: ▪ برخوردار از ظرفیت تولید در گروه‌های اصلی شامل لوازم خانگی حجیم برقی؛ گاز سوز؛ صوتی و تصویری و همچنین لوازم کوچک؛ ▪ برخوردار از بیش از ۵۰۰ واحد تولیدی لوازم خانگی در کشور؛ ▪ برخوردار از گردش مالی حدوداً ۶ میلیارد دلاری، ▪ ظرفیت تولید ۱۰.۵ میلیون دستگاه و رشد ۲۱ درصدی تولید در دوره ۴ ساله منتهی به ۱۴۰۰؛ ▪ سهم حدود ۱.۴ درصدی این رشته فعالیت صنعتی از ارزش افزوده صنعتی در کشور؛ ▪ متوسط ۶۶.۳ درصدی عمق ساخت داخل در این صنعت؛ ▪ حضور کالاهای قاچاق در بازار و خارج کردن ۳۵ درصد بازار از دست تولیدکننده داخلی (همچنان دارای تراز تجاری منفی).		
ب- اهم مسائل. مسائل اصلی صنایع لوازم خانگی در ایران متعدد هستند. لذا ضروری است به هنگام تبیین مسائل، موارد در قالب یک نظام علت و معلولی بیان شوند. اهم مسائل در این صنعت را می‌توان به صورت زیر ارایه کرد: ▪ مسائل استراتژیک (شامل عرضه بی ثبات محصولات لوازم خانگی در بازار؛ سهم کاهنده از ارزش افزوده صنعتی؛ ضعف رقابت پذیری محصولات صنایع لوازم خانگی و تراز ارزی منفی صنایع لوازم خانگی)؛ ▪ عوامل انتشاردهنده اثر تکانه‌های بیرونی (شامل اثر تشدید تحریم‌های بین‌المللی و اثر نوسانات محیط کلان اقتصادی)؛ ▪ عوامل تشدیدکننده اثر تکانه‌های بیرونی (شامل عمق ساخت پایین برخی محصولات؛ ضعف جایگاه بهره‌وری و بهره‌مندی از صرفه‌های مقیاس در تولید؛ نقص جایگاه خدمات متصل به تولید؛ ضعف بهره‌مندی از برندهای قوی).		
نکات کلیدی:		
زیست‌بوم صنایع لوازم خانگی شامل تعامل «شرکت‌های مجموعه‌ساز، قطعه‌سازان و مصرف‌کنندگان» در «تولید و تقاضای اجزا، قطعات و محصولات نهایی لوازم خانگی» است. مهمترین نهادهای فعال در این زیست‌بوم عبارت از: ۱- بازار کالاهای نهایی و قطعات، ۲- بازار بورس کالایی (مواد اولیه و واسطه‌ای)، ۳- بازارهای جهانی، ۴- بازار مالی و ۵- دولت (به عنوان نابازار). سیاست‌های اصلاحی با بهره‌مندی از ظرفیت نهادهای برشمرده و مبتنی بر پنج گروه ابزار اصلی شامل ابزارهای اطلاعاتی (ارتقای شفافیت در بازار با رصدپذیر کردن زنجیره و بازنگری در نظام تعیین و اعلان قیمت‌ها)؛ ابزارهای تجاری (توسعه زنجیره تامین با محتوای داخلی از طریق واردات و هدفگذاری صادراتی)؛ ابزارهای نظارتی (تشدید رقابت با استفاده از رتبه‌بندی واحدها)؛ ابزارهای پولی (توسعه نظام تامین مالی زنجیره‌ای) و ابزارهای مالی (تنظیم حدود سودجویی با ابزار مالیاتی) قابل پیگیری است. بر این اساس، راهبردها و سازوکارهای پیش‌بینی شده جهت تحقق آن به شرح جدول زیر ارایه شده است:		

دیدگاه

سازوکارهای اجرایی	راهبرد
- بازنگری در ضوابط ناظر بر واردات قطعات لوازم خانگی متناسب با توانمندی های ساخت داخل و ارتباط با صادرات - هدایت شرکت ها به سمت ایجاد هلدینگ های تامین مواد اولیه در قالب گروه های اقتصادی با منافع مشترک - حمایت از بازسازی و نوسازی خطوط برای عرضه محصولات رقابتی و جدید مطابق با فناوری و استانداردهای روز دنیا - توانمندسازی و احیای واحدهای نیمه فعال با تاکید بر تولید قطعات دارای کمبود، با فناوری بالا و دارای توجیه	توسعه زنجیره های تامین یکپارچه و متوازن با محتوای داخلی
- ایجاد شرکت های تخصصی طراحی و توسعه محصول مبتنی بر آینده پژوهی - اجرای برنامه های هوشمندسازی در صنایع لوازم خانگی - افزایش گرید انرژی محصولات جهت کاهش مصرف انرژی در سطح استانداردهای جهانی - تدوین استانداردهای قطعات و مجموعه های لوازم خانگی و الزام واحدها به رعایت آنها - ارتقای کیفیت خدمات پس از فروش واحدهای تولیدی و ممیزی آن	ارتقای جایگاه کیفیت و توسعه حلقه های ارزش افزا در تولیدات لوازم خانگی
- ثبت شناسه کالا و رصد زنجیره (ثبت فاکتور)، با هدف جلوگیری از ورود کالاهای قاچاق در گمرک، انبار و شبکه توزیع و مصرف - جایگزینی نظام اعلان قیمت از مصرف کننده به درب کارخانه - رتبه بندی فعالین زنجیره لوازم خانگی بر اساس متغیرهای هدفمند و هوشمند نظیر صادرات و واردات، تحقیق و توسعه و عمق ساخت داخل - ارائه مشوق جهت توسعه گروه های اقتصادی با منافع مشترک در بخش تولید و توزیع لوازم خانگی - اصلاح رویه واردات از طریق مرز نشینان جهت جلوگیری از ایجاد رویه قاچاق	انتظام بخشی به عرضه لوازم خانگی برحسب تولیدات و بنگاه های فعال و نیمه فعال
- توسعه سازوکارهای تامین مالی صنایع لوازم خانگی با تاکید بر نظام زنجیره ای و کارت خرید اعتباری - اجرای طرح جایگزینی لوازم خانگی فرسوده - فرهنگ سازی خرید و استفاده کالای ایرانی با معرفی برندهای ملی داخلی و واحدهای پیشرو - اصلاح نظام قیمت گذاری محصولات از اعمال حدود ایجابی برای قیمت هر محصول به تعیین حدود سلبی (مالیات بر سودجویی) ناظر بر قیمت سبد محصولات	مدیریت تقاضای قطعات و محصولات نهایی در بازار داخل
- توسعه نشان های تجاری قوی در سطوح بین المللی و حرکت به سمت کاهش تولید با برندهای خارجی - گسترش مقاصد صادراتی با تاکید بر انعقاد موافقتنامه های تجاری - ارائه مشوق برای شرکت ها در راستای جایابی فعالین صنعت لوازم خانگی کشور در زنجیره های ارزش منطقه ای	توسعه صادرات توأم با افزایش سهم نشان های تجاری ملی در سبد صادراتی

سخن پایانی اینکه توسعه صنعت لوازم خانگی نیازمند برخی الزامات از جمله مبارزه جدی با قاچاق در حوزه اقتصادی، ترویج هم رقابتی (همکاری میان رقبا) در حوزه فرهنگی؛ گسترش روابط دوجانبه و چند جانبه با طیف وسیعی از کشورها به ویژه کشورهای همسو و همسایه در حوزه دیپلماسی است.